

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-ийн ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДУУДЭЙ,
БУРЯТ-МОНГОЛДОЙ АССР-ийн ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 130 (6659)
ИЮНИН
28
СРЕДА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

ЖЭЖЭ КОЛХОЗУУДЫЕ ТОМО БОЛГОЛГО— ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЭ БАДАРАЛТЫН ЗАМ МҮН

Олон миллион таряашадай жэжэ үмсын ажахынуудые колхозуудай замда, социализмын замда оруулга хадаа өөрнөгөө аша үрэнүүдээр 1917 оной октябрыда болон революцинон эрид эрьелтэдэ ашиг уд хатай тинмэ гүн ехэ революцинон эрид эрьелтэ болоһон байгаа. Большевичүүдэй парти болбол нүхэр Сталиной ударидалга дор ажаха, засаг тудые абанай нүхэр пролетарска революцинын тон хүндэ түүхэтэ зорилгы шиндхэнэ байна. «Бидэнэр 8—10 жэлэй турша соо,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ,— буржуазна үмсын-таряашадай байгуулалтаа социалистическэ, колхозно байгуулалтаа оролгы оронойгоо хүдөө ажахыда бөлүүлдэби. Энэ хадаа деревнидэ ажахын хушанай буржуазна байгуулалтыг усадхаан ба шэнэ, социалистическэ байгуулалта байгуулһан революци байгаа».

Коллективизацийн метод болбол таряашады үгүрүүлхэгүй байһандаа бэшэ, мүн тэрэ хадаа шэнэ техникые хэрэглэхэ, бүхы агрономическа дэбжэлтэнүүдые ашаглаха ба орондоо ехэ товара продукция үгэхэ аргатай байһан томо коллективнэ ажахынуудаар бүхы ороноо хэдхэн жэлэй турша соо бүрхөөхэ арга үгэнэн хадаа дээдэ зэргын прогрессивнэ метод байба гэжэ колхозно байгуулалтын бата бэхи агууехэ хүсье тодорхойлоодо нүхэр Сталин хэлэнэ байна.

Түүхэтэ богонихон саг соо манай оройной хүдөө ажахыда туйлай ехэ худалтанууд болоо. 1940 ондо таряанай валова суглуулга революцинын урда тээхи хэмжээ хоёр миллиард гурбан зуун миллион нүүдээр үлүүлһэн байгаа. Хлопогой үйлдбэри гурба хахад дахин, лён-волоногой—хөр шахуу дахин, ноһонхой — гурбааа үлүүтэй дахин, наран сээсэй—дүрбэ хахад дахин, сахара свёклын — хоёр шахуу дахин урһан байна. Колхозно ба совхозно үйлдбэрин үндэр ехэ ашаг үлүүлгэтэй байһан ябадал хадаа арадай материална тэнгилэн байдалай хэмжээ дээшлүүлхэ ба бүхы ороноо гэнтын элдэб аюулинуудаа аршалах, эдэ хоолой болон түүхэй эдэй ехэ хэмжээний резервнуудые гүрэнэй гарт суглуулха арга олгоһон байна.

Колхозно байгуулалта болбол хүдөө ажахын эгээл бата бэхи, эвэл тогтууртай общественнэ формо болоно гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайной жэлүүдэдэ баһа дахин бүхы дэлхэйдэ тэрэ харуудла. Өөрнөгөө түрэл гүрэндэ ба колхозно байгуулалта да хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһан советскэ таряаша хадаа армин болон арад зоние эдэа хоолоор, промышленностие түүхэй эдээр талаларяагүй хангаха ябадалы шэн зоригто ажалаараа бөлүүлдэг байгаа.

Дайн сэргэй илалта түгэлдээр дүүргэлдэний хойто тээ дайной урда тээхи хэмжээ богонихон болзор соо гансахан нэрээн болхооху бэшэ, мүн тэрэниие нилдэ үлүүлдэг гэнэн шэнэ туйлай ехэ зорилго — хүдөө ажахын үмэнэ табигданһан байна. Советскэ гүрэнэй үргэн ехэ туһаламжада түшгэнэ, парти ба правительствен анхарал оролдолгы үдэр бүри мэдэрэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болбол энэ хэрөөс харауулагатай зорилгы амжалттайгаар шиндхэжэ байна. Ороһонто культурануудай валова ургаца дайной урда тээхи хэмжээ үнэрөөшэ жэлдэ үлүүлдэг гараад, 1950 ондо гэжэ табанжэлэй түсэ-

бөөр тогтоогдоһон хэмжээнүүдтэ дүтэ ошоһон юм. Байгаалие шэнхэн хубилгаха сталинска түсэб ба нинтын малажалы хүжөөхэ гурбан жэлэй түсэб амжалттайгаар дүүргэгдэжэ байна. Улам олон тракторнууд, комбайнууд ба материално-техникэ бусад хэрэгсэлүүдээр, мүн тэршэлэн мэргэжэлтэдэй кадрнуудаар хүдөө ажыхыда гүрэнэй туһалца байхатай хамта мүнөө үедэ хүдөө ажыхые улам бүри түргэнээр дэбжүүлхын тула шухала условинууд байгуулагданхай.

Гэбшье олон областнууд, хизаарнууд ба республикануудай нилд олон тооной жэжэ колхозуудай бии байһан ябадал хүдөө ажыхы саашадан хүжөөхэ ба колхозуудые бэхжүүлэхэ хэрэгтэ ехэ хэн наалта болоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй, тэдэ жэжээн колхозууд дааж абаһан газарайнгаа хэмжээгээр общественнэ ажыхы хүсэд амжалттайгаар хүжөөжэ шадахагүй байна.

Жэжэ колхозуудта тракторнууд, комбайнууд, сложно молотилканыуд болон хүдөө ажахын бусад оһоньон машинуудые үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ аргагүй байна. Ашаг үрэ ехээр үгэдэг томо нинтын малажалы байгуулхын, өөрнөгөө хүсөөр шэнэ колхозно тосхоноудые байгуулха гэшнэн, хүдөө ажахын мэргэжэлтэниие бариха байһан, нинтын колхозно үйлдбэринэ бүхы талаар хүжөөхэ ба нинтын олзо доходуудай түргэн урталы болон колхознигуудай материална болон культурна хэмжээний урталы хангаха гэшнэн жэжэ колхозуудта бэрхтэй байна.

Коммунистическэ парти, советскэ правительство, нүхэр Сталин болбол колхозуудые эмхидхэлэй ажахын талаар саашадан бүхэ жуулах, тэдэнэй общественнэ ажыхын бадаралта тухай суаршагүй анхарал оролдолгоёо гаргадаг байна.

Жэжэ колхозуудые нэгдүүлхэ тушаа хэдэ хэдэн областнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудаар үүлэй жэлүүдтэ хэдхэн хүдэлмэри хадаа найн үрэ дүнгүүдые үгөө. Жэжэ колхозуудые бүри томо артельнэ ажыхы болгон нилүүлхэ хадаа тэдэнэй общественнэ баялгы бэхжүүлһэн, колхознигуудай олзо дохдоые үргэнэн, артелиүүдэй түгэлбэринэ найжаруулха, колхозуудай түрүүлэгшээрэй тушаалаа бүри мэрэгжэлтэй, ехэ дүй дүршлэтэй хүнүүдые дэбжүүлхэ арга олгоо.

Энэ талаар нилдэд ехэ хүдэлмэри Московско областыдо хэдэ, тэндэ олон тооной жэжэ колхозууд байһан юм. Энэ жэлэй эхин дээрэ 6.069 колхозууд областы соонь бии байгаа. Тинн мүнөө, жэжэ колхозуудые нэгдүүлхэ тухай хэдхэн хүдэлмэрини үүлээр, област соонь томо болгодоһон коллективнэ 1668 колхозууд тоологдоно. Москва шалтархи томожуулагдһан колхозуудай газарайн талмай гурба—дүрбэ дахин ехэ болоо.

Наяхан союзуудай Байшангай колонно зал соо болоһон Московско областнын колхозуудай түрүүлэгшээрэй зүблөн дээрэ колхозуудые томожуулһан гайхамшата найн үрэ дүнгүүдые харуулһан олон тоото жэшээнүүд хэлэгдэ.

Дааж абаһан газарайнгаа хэмжээгээр общественнэ ажыхы амжалттайгаар хүжөөжэ ба мүнөө, нэй машинна техникые хэрэглэжэ шадахагүй байһан жэжэ колхозуудые томожуулга хадаа хүдөө ажа-

хы саашадан дэбжүүлхэ ба колхозуудые эмхидхэлэй-ажыхын талаар бүхэжүүлхэ хэрэгтэ нутаггуудтай партийна ба советскэ организацинуудаар ябуулагдха шухалын шухала хэмжээ-ябуулануудай нэгэн болоно. Тракторнууд, комбайнууд ба хүдөө ажыхын бусад машинуудые бүтээсэтэйгээр хэрэглэхын, общественнэ ажыхын бүхы халбаринуудые амжалттайгаар хүжөөхын, колхозуудай өөһдэнь хүсөөр ба эмсэүүдээр болбосон түхэлтэй тосхоноудые барихын, электристическэ түбхын түрүүндэ колхозно үйлдбэри дээр хэрэглэхын тулада шухала условинуудай томожуулагданһан колхоздо бии байхынь бодож, жэжэ колхозуудые нэгдэхэ хэрэгтэй.

Тохолдожо болохо алду болон хизагайралгануудһаа нутаггуудтай хүтэлбэрлэгшэды болгоомжолхо хэрэгтэй. Жэжэ колхозуудые нэгдүүлхэ тушаа хүдэлмэри болбол кампани болохооху өһогүй. Жэжэ колхозуудай нэгдэлгы нарын нигта ба бүрин түсэб бэлдэхэлэй үүлээр бөлүүлхэ хэрэгтэй. Районуудай, областнуудай ба республикануудай партийна болон советскэ органуудай хүтэлбэрлхы хүдэлмэрилэгшэд жэжэ колхозуудые томожуулха тухай ойлгууламжын ба эмхидхэлэй хүдэлмэринэ өөһдөө эрхилхэ өһогүй.

Жэжэ колхозуудай нэгдэлгы найн дуранай ёһоор, колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэринэ үргэнээр эмхидхэн ябуулха хэрэгтэй. Колхозуудай эмхидхэлэй ажахын талаар саашадаа бүхэжэжэ, тэдэнэй общественнэ ажыхын бүхы талаараа хүжээжэ хэрэгые туйлай ехээр хүсэжэ байһан колхознигуудай үргэн нитэ болбол колхозуудые томожуулха тушаа хүдэлмэридэ хабаадаха байна. Колхозуудые нилдүүлхэ тухай асуудалай хамтын суглаан дээрэ шиндхэгдэхэдэ артелинын гшүүдэй нитэ тооной гурбанай хоёрһоо доошо бэшэ хубинь байха өһогүй. Нэгдэхэ тухай колхозуудай хамтын суглаанай шиндхэбэринүүд тэдэниие райисполкомууд дээрэ хаража үзэлнэй үүлээр хүсэндөө орохо байна.

Жэжэ колхозуудые томожуулгаар, бүри томо артельнэ ажыхынууд болон тэдэниие нэгдүүлхэ хүдэлмэрини зүбхэн лэ нэгдэх хубинь дүүрэнэ. Колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бүхэжүүлхэ, техникые улам дүүрэнээр хэрэглэхэ, газары зүбөөр эсхэмжэлхэ, шэнэ барилгы дэлгэрүүлхэ, ажалы эмхидхэхэ ба газараряалангай культуры дээшлүүлхэ тушаа хэгдэхэ туйлай ехэ хүдэлмэри урдманай байна.

Жэжэ колхозуудые томожуулга — энэ хадаа социалистическэ хүдөө ажыхы хүжөөлгэдэ шэнэ ехэжэн алхам болоно. Энэ хадаа колхозно үйлдбэрини механизацинын улам бүри үндэр хэмжээ, газараряалангай культурын саашан дэбжэлгы, колхозно полинуудай ургасын урталы, нинтын малажалтай амжалттай хүжээлгы хангаха байна. Жэжэ колхозуудые томо болгохо хадаа орон доо хүдөө ажыхын продукцинуудые элбэг дэлбэг болгохо гэнэн зорилгы түргэнээр шиндхэн тула, коммунистическэ байгуулалтада саашанай илалтануудые туйлахын тула шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ.

(«Правдын» июнини 25-най түрүү бэшэ).

Бенгерскэ посол г-н А. Складан СССР-эй Верховно Соедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Швернигтэ этигүүлэмжын грамотануудые барюулба

Июнини 24-дэ, Кремльдэ, СССР-эй Верховно Соедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник Венгерскэ Арадай Республикһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол г-н Агонион Складантай уулаха. Г-н А. Складан өөрнөгөө этигүүлэмжын грамотануудые барюулба.

Посольствын Советник г-н Д. Андрашич, Худалдаа найманай Советник г-н И. Шалушский, сэргэй Атташе полковник Э. Ви-

раг, Посольствын Хоёрдох Секретарь г-н И. Марьян, Посольствын Атташе г-жа К. Вардыш, г-жа Г. Эрдели, г-жа Ю. Керестеш, г-н И. Руди ба г-н Ф. Петрак гэжэдэ г-н А. Складаниие үдэнэй абаба. Тэдэниие Н. М. Швернигтэй Посол уулзуулба.

Этигүүлэмжын грамотануудые барюулха үедэ СССР-эй Гадаад Хэрэгүүдэй Министрын Орлошо А. И. Лаврентьев, СССР-эй

Верховно Соедэй Президиумэй Секретарь А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-эй Балканска Ороноудай Таһагы Даагынын уялгануудые гүйсэхэгшэ В. А. Вальков, СССР-эй МИД-эй Протокольно Таһагы Даалца Ф. Ф. Молочков байлсаба.

Этигүүлэмжын грамотануудые барюуланһан һүүлээр, Н. М. Шверник г-н А. Складантай хөөрлэдбэ. Хөөрэлдөөндэ А. И. Лаврентьев хабаадлса.

БАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУДАЙ АНХАРАЛДА

Энэ оной июлин 1-эй үдэрэй 3 части Улан-Удэ городо Соедүүдэй Хоёрдох Байшангай Сталинска зал соо сессе нэгдэхэнь.

Ерһэн депутатуудые бүрихэлгэ Соедүүдэй 1-дхи байшангай хоёрдох даххэрта, 54-дхи конната соо хэгдэхэ байна. Телефон 4—47, 5—86.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Багирова Басти Масим нызы (Зүүн гарһаа) — Социалистическэ Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соедэй депутат, Азербайджанска ССР-эй Касум-Исмаиловска районной Ворошиловской нэрэмжэтэ колхозной звеньевой. 1947 ондо 5 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 111,2 центнер, 1948 ондо 6,5 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 90,7 центнер ба 1949 ондо 6 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 100 центнер хлопогой ургаса абаһанай түлөө «Хатуур ба Балта» гэжэ хоёрдох алтан медалаар шагнагдта.

Гасанова Шамама Махмудалы нызы — Социалистическэ Ажалай Герой, Азербайджанска ССР-эй, Карягиска районной «1-ое Мая» колхозной звеньевой. 1947 ондо 5 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 94,1 центнер, 1948 ондо 6 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 76,2 центнер хлопогой ургаса абаһанай түлөө «Хатуур ба Балта» гэжэ хоёрдох алтан медалаар шагнагдта.

Хоёрдохёо Социалистическэ Ажалай Геройнууд

БАКУ. (ТАСС). Хлопогой үндэр ургасын мастернууд Басти Багирова ба Шамама Гасанова «Хатуур ба Балта» гэжэ хоёрдох алтан медалаар шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соедэй Президиумэй Указые Азербайджанай ажалшад айхабтар ехэ баяртайгаар угтаба.

Социалистическэ Ажалай Геройнууд хоёрдохёо болоһон элэ колхознигууд хадаа хлопогой үндэр ехэ ургаса туйлажа, бүхы орон дотороо алдаршаа. Касум Исмаиловска районной Ворошиловской нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелинын звеньевой Басти Багирова 20 гаран жэл соо хлопоко тариха байна. Тэрэ хадаа 1946 ондо республика соогоо түрүүлэн гектарһаа зуу гаран центнер сырец абажа, тэрэниигэ түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээргэдэ хүртэһэн юм. Басти Багировагй мастерствогой һургуули хоёрдо

жэл ажаллана, үндэр ургасын мянга гаран мастернууд тэндэ һуража гараад, тэдэнэй зуу шахуун Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээргэдэ хүртэбэ.

Басти Багировагй түрэн Бахчакюрд гэжэ тосхондо радиогоор баярта мэдээсэлэй ерһэн дары олон зоной митинг болобо. Колхознигууд, агрономууд ба механизаторнууд болбол хлопоко таришад тухай анхарал оролдоһын түлөө парти, правительствода баягууехэ Сталинда өөһдэньгөө саахалан хүргэбэ, энээндэн харуу болгон Эхэ орондоо үнэтэ түүхэй эдүүдые элбэгээр тушааха гэнэн уялга абаа.

Митингдэ хабаадаһад Москвада СССР-эй Верховно Соедэй сессини хүтэлмэригэ хабаадлсага байһан депутат Басти Багировада амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Карягиска районной «Май 1»

колхозной хлопогой үргэн полинууд Аракса мурэнэй эрье дээгүүр нэмжынэ. Эндэ Шамама Гасанова хүдэлмэрилэ. Тэрэ болбол Басти Багировагй халта «Хатуур ба Балта» гэжэ хоёрдох алтан медалаар шагнагдһан байна.

Карягиска районной колхозуудай клубуудта, полевой стануудай митингүүд болоо. Хлопоко таришад ажана ажабайдалай түлөө парти, правительствода ба нүхэр И. В. Сталинда баясхалан хүргэбэ, хоёрдохёо Социалистическэ Ажалай Герой болоһон Шамама Гасанова шэнгээр үндэр ургаса ургуулаһан гэжэ найдуулба. Митингын һүүдээр колхознигууд Шамама Гасанова амаршалхаар хүдөөгэй нарийтын байшанда ошобол, тэндэ үсгэлээр Шамама Гасанова хүбүү түрэнэн байгаа.

(ТАСС).

Украинын ажалшад СССР-эй Верховно Соедэй сессини шийдхэбэринуудые нэгэн ханалаар найшаана

КИЕВ. Украиннын столицын ажалшад Агууехэ Сталинар толгойлуулан байгаа СССР-эй Правительствын ажал-ябуулгы найшааха тухай СССР-эй Верховно Соедэй сессини шийдхэбэрине туйлай ехэ баяртайгаар угтаба. «Большевик», «Красный экскаватор», Сталинэй нэрэмжэтэ болон городской бусад предприятинуудта сессини шийдхэбэринүүд тушаа хөөрөлдөө, нүүд үнгэргэдбэ.

«Большевик» заводой мартеновскэ цехын коллективэй ханалы ахалашта слевар нүхэр Шукя ингээжэ мэдүүлбэ.

Советскэ правительствын ажал-ябуулгы найшаһан СССР-эй Верховно Совет болбол бүхы оломиладун советскэ аралай дура зорилгы, коммунистическэ партида, советскэ правительствода болон инаг вожд нүхэр Сталинда тэрэнэй хизааргүй ехээр үнэн шүтэнги байһаные харуулба. Манай түрэл правительство оронойгоо арадай ажыхы хүжөөхэ тухай, советскэ хүнүүдэй материална болон культурина ажаа жаргалта байдалы найжаруулха тухай эсэһэ суушаагүй оролдоло гаргажа байдаг. Большевикскэ партине болон агууехэ Сталинни тейрон нигта жагсаһан билээр урагшаа, коммунизм тээшэ эгилгэ түгсөөр дабшажа ябанаби.

Сессини шийдхэбэринүүдээр зоригжуулагдһан цехын коллектив июнини 28 хүрэтэр хахад жэлэйнгээ программые дүүргэхэ гэнэн уялга абаа.

Сессини шийдхэбэринүүд болбол, — гэжэ УССР-эй наукинуудай Академинин болото гэшүн П. А. Власюк мэдүүлэ, — советскэ арадай морально-политическэ нэгдэлгы бүхы дэлхэйдэ баһа дахин харуулаа. СССР-эй 1950 оной гүрэнэй бюджет болбол эсэгэ оройной наукин халбаралгы, арадай ажыхын бүхы халбаринуудай хүсэ ехэтэйгээр саашадаа хүжэн дэбжээлгы хангаха байна. Билэ, эрдэмтэд болбол манай Эхэ оройной аша туһала унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллахадни. Манай арад агууехэ Сталинэй хүтэлбэри ороо коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ нэгэ амжалтануудые туйлаха байхал.

ПРОДУКЦИИН ЭРХИМ ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ!

Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй үедэ Эхэ оройнойнай промышленносте түргэн темпээр хүмжэжэ байна. Жэл эрхэ бүри бүтээн гаргадаг продукцинын хэмжээн улам ехэ болоно.

Оройнойнай ажалшад материална байдалайнгаа хүжээжэ бүри өөһдэньгөө промышленностеда гансал эрхим найн шанартай продукци эринэ. Энэ эрилгы бодото дээрэн бэлдүүлхын тула манай парти ба правительство туйлай ехэ анхарал оролдоло гаргада ба гаржаашые байна.

Түсэбөө гансахан тоогонь талаар бэшэ, харин ассортиментын ба шанарын талаар дүүргэхэ гэшнэ предприяти бүхэнэй мүнөөдөгэй хойшолуулашагүй зорилго болоно. Бүтэн гаргадаг продукцингаа шанарые дээшлүүлхын ба өөрнөгөө үнэ сэнгэ химдаруулхын түлөө үдэр бүрин тэмсэл манайда бүгэдэ арадай хүндэтэ хэрэг болонхой.

Энэниие сталинска шангай лауреат Александр Чуткин, Москвагай солото стахановка Лидия Коробельникова гэшнэдэй үнэтэ үүсхэлээр хаа хаанагүй үргэнээр дэлгэрһэн социалистическэ мүрьсөөн элээр гэршэлэ.

Гансахан манай республика дотор энэ мүрьсөөндэ хэдэн зуун бригаданууд хабаадлсаа. Лениний орденто паровозогонно завод, мяха-консервын комбинат ба бусад предприятинуудта оролдоло, эрмэлзэлгэ гаргаһанайнгаа ашаар «эрхим шанарай» бригада.

Мяха-консервын комбинатай колбасна цехын бригадир Тамара Потоновагй хүтэлбэрлэдгэ комсомольско-залуушуулай бригадала СССР-эй мяха-һүнэй промышленностини Министертээр «эрхим шанарай» бригада» гэнэн нэрээргэдэ хоёрдохёо олгодоо. ПВЗ-гэй инструментальна цехын токарь Б. З. Поздеев 4 жэл соо 13 жэлэй нормо дүүргэхэ зуураа, бүтээн гаргадаг продукцингаа шанарые эрхим найнда хүргэжэ өөрын тамга абаха эрхэ олоо.

Республикынай промышленноса предприятинуудай хүдэлмэришэд үйлдбэрингөө бүтээсые дээшлүүлхэ, продукцингаа шанарые найжаруулхынаа хажуугаар, материалнуудые арбилха ба гартайгаар гаргаалхын түлөө манай тэмсэл ябуулна. Энэ оролдоло болсо элээр эд бараа элбэг дэлбэг болгоно ба ажалшад найжаруулха тухай эрилтын улам дээшлэхэ бүри, ухаалан зохёлгы ба урлан нарийжулды үргэдэхэ ба шэнэ стандартнуудые байгуулха хэрэгтэй. Инженерүүд, технологүүд, технистическа шалгалтын хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ ехэ хэн үүрэг дүүргэхэ байна. Тэдээр стахановцуудай түрүү дүй дүршэл бүтээн шадалар болохо ба үйлдбэри дээрэ түрүү техникые нэбэрүүлэдэ эдэбхитэй үүсхэлдэ байха өһогүй.

Предприятинуудай партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай урда эрхим найн шанарай продукцинын гаргаха талаар социалистическэ мүрьсөө үргэн дайлаштайгаар дэлгэрүүлхэ зорилго табигдана.

Манай бригадынхид хэлэн үгдөө хүрэнэ байна

(Хонхолойн МТС-эй № 8 тракторна бригадын бригадир Терентий Горюновой хөөрхэнхөө)

Эртэ хабар, трактористнуудайнгаа тракторнууд ба машина-нуудаа захиабарилжа дүүргээд, полевой хүдэлмэрид хуульшнээ бэлдэхүүд хэжэ байхадань, манай МТС-эй замполит Иван Иванович Михайлов бүхы трактористнуудаа суллуулжа: «1950 ондо ямар уялга абахабиди?» гэжэ асуугаа нэн.

Тинхэдэн, би үгэ абажа, шигэж хэлэ нэм: «15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр зөөлөн хахалгада оруулхдаа 550 га элдүүлхэ, 5 процент нефтпродуктуудые алмаха, гектар бүрнөө 120 пүүд урга хуряаха ябадал хангахэ». Трактористнууд мүнш дурадахы халуунаар дэмжэбэ. Удаань, бригадынгаа зүблөөн дээрэ манай бригадынхид хүдэлмэрин эрхим шанарай ба үндэр урга хуряахын түлөө тракторна бригадануудай республиканска мурсысөөнэй үүсхэлээ болохо гэжэ шиндээд, республикын МТС-үүдэй бүхы тракторна бригадануудта уряатайгаар хандаһан байна. Иимэ мурсысөөнэй үүсхэлэнь болоод байхадань, бригадынхид бүхы хүсэе бүрдхэн, шэнэ эршэтэйгээр хүдэлмэрилхэ уялгатай болоо нэн.

Полевой хүдэлмэрин түрүүлшн үдэрһөө бригадын трактористнуудай хоорондо социалистическэ мурсысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, трактористнууд эхилхэнэ үндэр темптэйгээр ажаллаха захалба. «Нормоо дүүргээгүйдөө машина-ноо буухагүй!» гэжэн лозунгтойгоор тэднэр хүдэлмэрилбэ. АТЗ-НАТИ трактор дээрэ хүдэлмэрилдэг трактористнууд Инат Трофимов, Афанасий Будников гэгшэд 7 гектартай орондо халаан соогоо 10—12 гектар хахалдаг, трактористнууд Федор Тихонов, Вилу Федоров гэгшэд АТЗ С—60 трактораар халаанайнгаа нормые колхоздо 120—140 процент дүүргэдэг байба. Тэршэлэн, трактористнууд Емельян Иванов, Федор Соколов гэгшэд хүдэлмэрилдэг дүүргэн ба 15 гектарта хартаабын тарилга хэжэн байнабди. Ионини 20-ной мэдээгээр манай бригада тракторна хүдэлмэрингөө жэлэй түсэбэ 70 процент дүүргэдэг байха юм.

Бидэнэр үндэр темптэйгээр ажалланаһан ашаар бүхы хүдэлмэринүүдэ арготехническэ һайн болзорто, тэрэ тоодо эртын боргойлые 150 процент, хахалгые —140, тарилгые —120, пар хахалгые —15 дахинаар үдүүлэн бүрдгэн ба 30 гектарта хартаабын тарилга хэжэн байнабди. Ионини 20-ной мэдээгээр манай бригада тракторна хүдэлмэрингөө жэлэй түсэбэ 70 процент дүүргэдэг байха юм.

Иимэ амжалта иматгал тарьяан-ажалай бригадатай нинта бари-саатайгаар ажалланаһан, ажалай эмхидхэлые һайнаар табинаһан ба часай графинаар хүдэлмэрилхэнэй, трактористнууд, прицепшүүд ба туһалбарини хүдэлмэрилхэнэ бэхжүүлхэнэй ба хүдэлмэрилхэнэ талмайнуудаа шудалһан ашаар туйлабди.

Мини бригада агротехническэ түрүү заабаринуудые хэлбэршэгүйгөөр бэлдүүлдэг. Трактористнууд газараа ходоодо 20—22 сантиметр гүнзэгнөөр, предплужнигтай плугаар хахалдаг юм. Хабарай орооното культурануудтай тарилгы үргэнхэнэ жэлдэ һайнаар хахалгадан, байша ондо культуртаацадан ба борнойлогдон пар, намарай пар дээрэ хэжэн байнабди.

Бригадыннай трактористнууд МТС дотороо эгзэн түрүүн часай графинаар хүдэлмэрилжэ эхилээ нэн. Манай трактористнууд хада бүхы тракторнуудай магнетонуудые тооно шоройһоо хам-

гаалха арга түхээрхэн байгаа. Мүн тракторнуудайнгаа клапан-нуудай корбонкуудай хабхагта прорезиновэ прокладканыудые хэжэ, поршневой группынэ хүдэлсн болзорые 1,5 дахинаар хунааһан байнабди. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд тракторнуудые элдэб эдэрэл хандаралһаа хамгаалдаг, мүн тэдэнэй хойнохоо техническэ харууналгын болзорые бөгөөдхолог байна. Тракторнууд ба машинануудай хойнохоо техническэ харууналгы хоёр халаан-най трактористнууд ба прицепшүүд хамтадаа хэжэ, энэнэдэ 1,5 часай орондо 45 минута хэрэглэдэг юм.

Тинхэдэ бригадын тоо бүрдхэлээ Васильева трактористнуудай хүдэлмэрилхэ загунуудые уридшалан хэмжэжэ таһалдаг. Ажалай нимэ гурим хадаа тракторнуудай бүтээсые 15—20 процентээр дэсхэлүүлдэг ба 15 процент хүрэгэр нефтпродуктые алмаха ябадал хангадаг байна.

Полевой хүдэлмэрин эхилхэнэ хойшо машинануудай нэгэшые эдэрэгүй, трактористнууд минута, секунд бүхэннэ үнэтэйдэ тоолодог, тракторнуудаа сүүдхэдэ 20—22 час хүдэлдэг, бороз-дадаа байхадань горючн хэдэг юм. Тинхын тулада горючн хэжэн зорилгоор, керосинэй бочкотой ба насостой тэрэ түхээрхэдэн байна. Горючн ба түрхихэ тоно машинануудта хэжэн урда тээ тэдннэ уридшалан шүүдэлдэг-дэ. Энэ хадаа тракторнуудай 22 гектар газар (зөөлөн хахалгадан оруулхдаа) элдүүлдэг байхадань бэшэ, харин 30—35 гектар газар элдүүлхэн хойнонь түрхихэ тонынь нэлгэхэ арга-боломжо олгоно.

Ажалай бүтээсые дэсхэлүүлхын, горючн, түрхихэ тоно ба хүдэлмэрин саг арбилхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэһэнэй ашаар № 8 манай тракторна бригадынхид хабарай полевой хүдэлмэрин туриша соо 3575 килограмм горючн ба түрхихэ тоно арбилһан байна. Тинн, энэ арбилһан горючаараа 3,5 үдэр соо хүдэлмэрилжэ, 217 гектар газар хахалһан байнабди.

Үнэгэршэ жэлдэ манай бригадын хүдэлмэрилдэг 17 партсездын нэрэмжэтэ колхоз тракторнуудаар элдүүлхэн 700 гектар газар дээрэнэ муу бэшэ урга-са ба бүрнөө 13,3 центнер тарья хуряагаа нэн. Колхозой правлени трактористнуудта һайн услови байгуулдаг. Жэшэнь, уужам зохид хоёр вагончигуудые түхээр-хэжэ, тэрэн соо «Родина» радио-приемник тодхоон, библиотечкэ болон бусад культурна хэрэгсэл-нүүдээр ханганаһан байна. Мүн тракторна бригадада һайн шанартай эдэ хоол, эрхим прицепшүүд болон бусад туһалбарини хүдэлмэрилхэнэ үгэдэг.

Трактористнуудта үзүүлгэдэжэ байгаа колхозой үдэр бүрини анхарал оролдоло хадаа һайн үрэдүн харуулаа. Тракторна брига-да хабарай тарилгын хүдэлмэри-нүүдые амжалтатайгаар дүүргэдэг, мүнөө бог буртаг үбнэтэй, илан-гайа үндэлэнг хяаттай тэмсэхэ хүдэлмэри хэжэ байна. Энэ зорилгоор, үндэлэнг хяаттай учас-тогуудые дисковэ лучишннууда-ар элдүүлрлжэ байнабди.

17 партсездын нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ тарьянай ургаха һайнаар гаража байна. Энэ хадаа трактористнуудые тон хэжэ баярлуулдаг. Бидэнэр ком-байнууд, молотилканыуд болон бусад машинануудай захиабарил-гые үни хада дүүргэжэ, хуряалга-да түгэс бэлдхэнхэйбди.

17 партсездын нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ тарьянай ургаха һайнаар гаража байна. Энэ хадаа трактористнуудые тон хэжэ баярлуулдаг. Бидэнэр ком-байнууд, молотилканыуд болон бусад машинануудай захиабарил-гые үни хада дүүргэжэ, хуряалга-да түгэс бэлдхэнхэйбди.

Республикыя аймагуудта пар хахалгыя ябаса тухай

ВМАССР-эй хүдөө ажарын Министртерын мэдчэн 1950 оной июнини 25.

Засаһан бүрүн	Аймагууд	Түсбэй дүнгээ (1949-гээр)
1.	Закаменой	100,0
2.	Байкало-Кударын	99,2
3.	Кабанскын	96,0
4.	Түлхэнэй	94,7
5.	Иволгин	90,8
6.	Прибайкальска	78,3
7.	Сэлэнгын	75,5
8.	Бичурын	74,7
9.	Хэжэнгын	70,7
10.	Тарбагатайн	70,1
11.	Занрайн	68,6
12.	Эздын	65,3
13.	Хорини	57,7
14.	Мухоминэбэрей	57,2
15.	Ярууын	56,9
16.	Төрийн	54,0
17.	Кударын	43,9
18.	Кяхтын	37,1
19.	Курумканы	35,7
20.	Баргажаны	29,0

Ажалай Герой Григдэдэ

Социалистическэ Ажалай Герой Ч. Б. Бадмаевай хүтэлбэрлэдэг тракторна бригада хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэринүүдэй түсэбэ амжалтатайгаар дүүргэжэ, Баргажаны МТС соо түрүү һуури эзэлэ.

Тус бригада тарилгаа үнэгэр-лэн дары пар бэлдхэжэ эхилдэг, 441 гектар хахалжа, түсбөөг саг соонь дүүргэ. Мүнөө парайнгаа саашанхи элдүүлгые үнэгэр-жэ байна. Трактористнууд Хубрако-ва, Ринчино, Обхорова гэгшэд энэ жэлдэ илангайа һайнаар хүдэлмэ-рилжэ байна.

Е. Цыренова.

Хэдэ болотор унжагйрхань бэ

Парай нэгэдхи хахалгын болзорой үнэгэршэныи хаань, Сэлэнгын олонхи колхозууд энэ хүдэлмэрин шамдуулха тушаа шу-хала хэмжээ абанагүй. Аймагай 26 колхозой оройдо 6-нь түсбөө дүүргэн байна. Гэбшые, Тельманэй, Сталиной, Ворошиловой нэрэмжэтэ, «Улаан Үдэнгэ», «Социализм» колхозууд нэгэ удаа хахалһаара хизаарлаад нэ, парые саашадан элдүүлхэ тушаа ямаршы анхарал табиһагүй.

Олонхи колхозууд МТС-үүдтэ найдаад, пар хахалгада морин плугуудые үшөө гаргаадүгй бай-наар.

Эрэхэ жэлдэ үндэр ургаха хуряахы хүсэһэн колхоз, МТС бүхэн пар хахалжа, тэрэнэй саашан-хи харууналгы эмхидхэхэ хүдэл-мэринүүдые саг болзор соонь, эр-хим шанартайгаар үнэгэржэ ёшо-той.

В. Бадашкеев.

Муугаа мохоо плугта тохоно

Хэжэнгын МТС-эй № 7 трактор-на бригада пар хахалжа эхилдээр үни болоо. Гэбшые, өөдтэй юумэ хээгүй байха юм. Пар хахалга-да оройдо 2 трактор ябадал аад, нэгэнын эдэрэдэ, һаялаа ходо минил байна. Нүгөөд трактористны гүйхэнөөр хахалжа, агротехникын заабаринуудые эдэнэ.

— Яахада гүйхэнөөр хахалнат? гэжэ асуухада: — Плугнай мохоодоно, — гэжэ бригадирын убайгүйгөөр харуу-садаг.

Ц. Буянтуев.

Тарилгаа муугаар харууналга

«Путь Сталина» колхозой (Хор-и) правлени тарилгын хойнохоо харууналжа хүдэлмэринэ һайнаар эмхидхэхэ тушаа ханалаа табина-гүй. Тинмээ энэ колхозой тарил-гын зарим талмайнуудта бог бурта-г үбн хэжэ ургажа байна. Гэбшые, буртаг үбнэ түүлгэ энэ эмхидхэгдүүдэй байһаар. Хэтэрхэ-дээ, колхозой правлени тарьяан-ажалайнаа бригадын бригадир Цү-хэр Мункуевые харгы захиабарил-гада гаргажархэ. Тэрэнэй эсэстэ тарилгын хойнохоо харууналжа хү-дэлмэринэ хэншые хүтэлбэрлэнгүй.

Б. Намжилон.

Генерал Макартурта Японитышаа Союзна Советтэ байгаа Советскэ түлөөлэгшын бэшэ

ТОКИО, июнини 24. (ТАСС). Мү-нөөд-р. Японитышаа Союзна Со-веттэ СССР-һээ Байгаа гэгшүүн ге-нерал-лейтенант К. Деревякин д-лаан-барбар, тэрэнэй орлошо полковник Поляшенко гэгшэ Япо-нин профсоюзуд, коммунистичес-кэ парти болон демократическа бу-сад организацшнууд тушаа амери-канска эзэмдэлгын засагаархид болон Японско правительствын ябуулжа байһан шэнэ репресси-үүд тухайда бэнэные генерал Макартурта эльгэбэ.

Тэрэ бэшэгэй текстнь доро тун-хагладан:

«Японско правительство болбол японско арадай дунда демократи-ческа тенденцинуудэй һэргэн боло-хо ба бэхжэхэ ябадалдахи бүхы наалтануудые усадхаха ёшотой. Угын, шажанай ба ухаан бололой сүлөө, мүн тэршэлэн хүүдүүд гол эрхэнүүдые хүндэлхэ ябадал тог-тоогодо юм» гэжэ США-гэй, Ве-ликобританиин, Хитадай ба СССР-эй Правительствоууд Потсдамска деклараци соо мэдүүлхэн байгаа.

Потсдамска Конференциин энэ декларацитай зохилдуулан, шуха-ла шиндхэбэринүүд Дальневосто-чно Комиссар баталан абганаһан байгаа. «Капитуляциин һүүлээр Японитышаа ябуулха гол политика тухай» 1947 оной июнини 19-дэ абгана шиндхэбэри соогоо Дальне-восточно Комисси болбол «...су-галаануудые хэжэ ба асуудалуудые үргэн зоной зүбшэн хэлсэхэ эрх-тэйгээр демократическа политичес-кэ партинуудые байгуулгые үргэд-хэхэ...» шухала тухай директивны эзэмдэлгын засагаархида үгэһэн байгаа. «Профессионална союзууд сулланай, үгын болон хэлбэрлэ-сүлөөнэй эрхэтэй байха ёшотой...», мүн тэднэ «...политическэ ажал-ябуулжа хабадалсаха ба политическэ партинуудые дэмжэхэ яба-дал зүбшөөрхэдэ ёшотой» гэжэ «Японско профессионална союзуудые эмхидхэлгын принципүүд» тухай 1946 оной декабриин 6-да абгана Дальневосточно Комис-сини нүгөөдэ шиндхэбэри соонь хэлгэдэ.

Эдэ шиндхэбэринүүдые бэлүүл-гэ хадаа Главнокомандующин ба тэрэндэ мэдэлтэй эзэмдэлгын засагаархинай уялга мүн болоно. Гэ-бшые, һүүлэй жэлнүүдэй практика дээрэлэе харахада, Главнокоман-дующи ба эзэмдэлгын засагаархи болон союзна державануудай дээрэ дурсагдан хамтын шиндхэбэ-ринүүдые эбдэн Японско прави-тельствын антидемократическа хэм-жээ-ябуулгануудта эсэргүүсэгүй байхаһа гадна, мүн тинмэ хэм-жээ-ябуулгануудые үргэдхэдг бай-гаа. Гэбшэлээ гадна, хэдэн олон ушарта Главнокомандующи болбол Японитышаа союзнигуудай зүб-шөөрхэн политика эсэргүү хэм-жэнүүдые Японско правительство-да сэхэ дурадхадаг байгаа.

Советскэ түлөөлэгшэд / болбол американска эзэмдэлгын засагаар-хинай болон Японско правительствын зүйлөө Японидо ябуулагдажа хэмжээ-ябуулгануудтай олон тоото ба-римануудые Дальневосточно Ко-миссида, Союзна Советтэ хэһэн мэдүүлгэнүүд соогоо, Главноко-мандующида бэшэн тусхайта бэ-шэүүд соогоо нэгэнтэ бэшэ дурдан байна. Главнокомандующини июнини 22-ой директив ба забас-товконуудта хабадалжа болон пра-вительствотай коллективнэ хэлсэ-нүүдые хэжэ ябалдые гүрэнэй эм-хи зургаануудай болон предпри-ятинуудай хүдэлмэриншад ба алба-хаагшалта хорихо тухай Японско правительствын 1948 оной июнини 31-нэй указ, мүн тэршэлэн личне составай хэрэгүүдые эрхилхэ япон-ско Гүрэнэй управлениин 1949 оной сентябриин 17-ой һүүлэй үеын тог-тоол хадаа капитуляциин һүүлээр Японитышаа ябуулха гол полити-ка тухай ба японско профессио-нальна союзуудые эмхидхэлгын принципүүд тухай Дальневосточно Комиссини дээрэ дурсагдан шиндхэбэринүүдтэ эсэргүүсэжэ гэжэ СССР-һээ Японитышаа Союзна Советтэ Гэгшүүнэй 1948 оной ав-густын 28-ай мэдүүлгэ соо, мүн Дальневосточно Комиссида СССР-эй түлөөлэгшын 1950 оной январ-ини 5-нэй мэдүүлгэ соо хэлгэдэн байна. Главнокомандующини ди-рективнэй үндэлэ абгана Японско правительствын элэ актууд хадаа забастовконуудта хабадалжа болон правительствотай коллективнэ хэл-сээнүүдые хэжэ ябалдые гүрэнэй эмхи зургаануудай болон предпри-ятинуудай албахагшалта ба хүд-элмэриншадтэ гансахан хорихон тэдэ бэшэ, харин тэдэнэй бүхы по-литическэ эрхэнүүдые ханаһа. Эдэ захиралтануудай эсэстэ, поли-тическэ партинууд ба организац-ионуудые дэмжэхэ ба шүүмжэлхэ

ябадал, тэдэнэй хүтэлбэрлэгшэдэй тоодо байха ябадал, мүнөөнэй кабинетые шүүмжэлхэ, ямар нэгэн организацшине тараха гү, али гүрэнэй ямар нэгэн чиновинные хүд-элмэринөөнь гаргах тухай эрилтэ хэжэ ябадал, политическэ кампани-нуудта хабадалжа, демонстраци-нууд ба митингүүдые эмхидхэхэ, партина хэлбэрлэй номуудые гар-гах гү, али тараха ябадал, үгэ хэлэхэ ба өөршөө политическэ на-аналнуудые мэдүүлхэ ябадал, по-литическэ темээр номуудые болон статьянуудые бэшэхэ ябадал гэжэ мэтэнүүд хоёрһоо үлүүтэй миллион тооной хүнүүдтэй, тэрэ тоодо 600.000 гаран түмэрзамайхидтай, 500.000 багшанартай ба бусадтай байһан гүрэнэй болон олонингын предприятинууд ба эмхи зургаа-нуудай хүдэлмэрилгшэдэй проф-союзнуудай хэлхээ холбооной совет-тэ нэгдхэгдэн бүхы ажалшадта хоригдоно. Энэ тогтоолые эбдэн-нэй түлөө 3 жэл хүртээр болзороо түрмэдэ хааха ба 100 мянган иси хэмжээтэй яла түлэхэ гэжэ зана-

Саашань, 1949 оной декабриин 21-дэ хэһэн мэдүүлгэ соогоо СССР-һээ Японитышаа Союзна Советтэ Гэгшүүн хадаа үргэн хэээр полице-искэ репресси хэжэ байһан, митинг-үүд болон демонстрацинуудта хабадалгадые полициин хатуу шэрүүнээр хүсэрхэн даража байһан тухай, профсоюзнуудай хүтэлбэ-рлэгшэдые болон прогрессивнэ бо-лолтой хүнүүдые нинтэ олоорнь арестовалжа байһан тухай, тэршэл-эн профсоюзнууд болон олонингын бусад организацшинуудай хуулига ажал-ябуулдые хорихон тухай хэ-дэн олон баримтануудые Союзна Советтэ анхаралда хүргэнэн бай-гаа. 1949 оной сентябриин 9-дэ, өөршөө эргэнүүдтэ 500.000 хү-нүүдые нэгдхэжэ байһан «корейс-кэ резидентүүдэй лигые» ба «ко-рейскэ демократическа залуушуу-лай федерацие» полициин хүсэр-хэн даралта ба 1949 оной майн 30-да, Токиодо хүдэлмэрилхэдэй эб найрамдалай демонстрацине хүсэр-хэн даралта (тинхэдэ энэ де-монстрациин зуугаад хабадалга-шад шархатуулагдаһан ба зо-боогдоһон байгаа) мүн 1949 оной июнини 14-дэ Хироси-мада булад шудхалгын за-волой хүдэлмэрилхэдэ полициин хүсэрхэн дараһан ябадал, тэрэнэй эсэстэ 9 хүдэлмэрилхэд хүндөөр ба 325 хүдэлмэрилхэд хүнгэнөөр шар-хатаһан байна, гэхэ эргээр демо-кратическа организацшинуудые мур-длэн хабшаһан баримтанууд со-ветскэ түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлгэдэн байгаа. Японско пра-вительствын ба американска эзэм-дэлгын засагаархинай нимэ хэм-жээ-ябуулганууд хадаа японско арадай демократическа наада зах-ын сүлөөнүүдые болон политичес-кэ эрхэнүүдые дараха гэгэн зорил-готой, тэрэ хадаа капитуляци бо-лотой Японидо байһан фашистска гуримнуудые һэргэн бодохоо яба-далда сэхэ абаашана гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соо мүн лэ заагдан бай-ха юм. Японско правительствын дээрэ заагдан антидемокра-тическа бүхы хэмжээ-ябуулгануудын Японидохи демократическа эрхэ сүлөөнүүдые хахаха ба усад-хаха ябадалда шэгүүдэлхэн то-дорхой политикые бэлдүүлхэн ту-ла ябуулагдан байгаа гэжэ Япо-нидо болон һүүлэй үеын событи-нууд харуулаа. Союзна гүрэнүүдэй хоорондоо зүбшэлэн абгана дурса-гдан шиндхэбэринүүдые Японско правительствын зүйлөө эбдэжэ байгаа ябалдануудые арилгаха тала-ар американска эзэмдэлгын за-сагаархид ямаршы хэмжээнүүдые абаагүй байхаһа гадна, тэдэнэр өөһдөө тингээ эбдэлгын үсхэг-шэдынь ба зоригжуулагшадны бол-он байһан. Главнокомандую-щини 1946 оной январини 4-эй ди-рективнээ энэ үндэлэтэй хорилто-нууд ба хизаарлалтануудые япон-ско коммунистическэ партини хү-тэлбэрлэхэ 24 ажал-ябуулагшад тушаа хэрэглэхэ гэгэн директивны энэ оной июнини 6-да Главно-командующи Японини премьер-Министртэ үгэбэ. Гэхэтэй хам-та Главнокомандующини 1946 оной январини — 4-нэй заагданай директивнээ хадаа японско агрессиин гол эмхидхэлхэны болохо элбэ-хитэ милитаристнууд ба ультрана-ционалистнуудта эсэргүү шэгүү-дэлхэн байһанинь мэлээжэ бай-на. Энэ агрессине бэлдхэхэ үдөөд тэдэнэр японско демократическэ организацшинуудые хашан мурд-лэн ба японско коммунистическэ партине хорихо ябалдые бэ-лүүлэн байна. Энэ оной ию-нини 7-до Главнокомандую-щн хадаа тэдэ хорилто-нууд болон хизаарлалтануудые японско коммунистическэ партини центральна орган «Акаката» газе-тын харюусалгатай 17 хүдэлмэрил-хэд тушаа хэрэглэхэ Японско правительствода дурадхаһан бай-гаа.

Эдэ директивнүүдэй үндэлэ һуури дээрэ, Японско правитель-ство хадаа японско арадай хуулига ёшоор һунаһан парламентын 7 гэгшүүдэй парламентын хүдэлмэрилхэ хабадалгынь хорихон байна. Ямар нэгэн политическэ, олонингын гү, али гүрэнэй ажал-ябуулгые эрхит хэ, номуудые хэлбэхэ гү, али но-муудые дахин хэлбэхэ, хэлбэлдэ бэшэхэ гэхэ мэтые дээрэ заагдан бүхы ноуруулта хорихо. Тинмэ-һээ Главнокомандующини дурса-данай директивнүүдээр хэлбэгдэ-һэн бүхы ноурууд политическэ болон гражданска юрын эрхэнүү-дээ захиргаанай гуримаар хуулига бусаар хангадан байна. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудын зарим ноуруудта эсэргүү, тэршэлэн Японини коммунистическэ партини бүхы ажал-ябуулгада эсэргүү хэр-рэглэгдэжэ байһаниис Главноко-мандующи болон Японско прави-тельството ноурагуй. Гэбшые, ком-партини ажал-ябуулган японско милитаризмда ба реакцида эсэрг-үү, японско арадай демократичес-ка эрхэнүүдые ба Японини нашо-нальна бээс даанхай байдалые хамгаалха ябадалда шэгүүдэлдэ-һэй ба Японитышаа союзна державануудай союзноһон политика-да зүршэхэгүй байхаһа гадна, Японини демилтануудтай хадаа демократизацин тухай дурса-данай политикын зорилгонуудтай бүрин таарана гэжэ һайнаар ой-логдоно.

Американска эзэмдэлгын заса-гаархинай ба Японско правитель-ствын ябуулжа байгаа антидемокра-тическа хэмжээ-ябуулгануудын Японини демократическа крүүг-дай ёшотой эбдүүрхэл үүсхэнэ. Заагдан хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүү демократическа үргэн крү-гуудай хүдэлөөе дараха арга бо-ломжые өөртөө хангахын тула, японско засагаархин хадаа Главнокомандующини директивны ёшоор бүхы орон дотор нитын, сулланууд, митингүүд болон жагсаалнуудые тогтоогоогүй ху-гасаагаар хорихо, японско мил-итаристнуудай ээрхэлгын үдэлэ байһан шенги полицеискэ ёшо жу-рамы тогтооһон байна.

Главнокомандующини энэ оной июнини 6 ба 7-ой заагданай ди-рективнүүд, тэршэлэн тэдэн дээрэ үндэлхэн Японско правительствын ябуулгануудын японско ара-дай демократическа эрхэнүүд ба сү-лөөнүүдые, тусгаарлабд политическэ партинууд болон демократи-ческа хэлбэрлэй органуудай наадгүй ажал-ябуулгы ханганаһан Потсдамска декларациин заабаринуудые ба Дальневосточно Комиссини ди-рективнүүдые бүдүүлгээр эбдэнэ ябадал болоно гэжэ эдэ бүгэлэ гэршэлэнэ. Эзэмдэлгын засагаархи ба тэдэнэй хиналта доро байгаа. Японско правительството өөршөө антидемократическа политикые, ябуулжа үдөө, Японини демокра-тизацшала тухай зүбшэлэн абан-һан дээрэ дурсагдан шиндхэбэ-ринүүдые дада бэшээр эбдэжэ, полицеискэ аашын эгзэн бүдүүлгэ муухай хэмжээнүүдые хэрэглэдэг болоо. Тинмэ политика хадаа Японидо демократическа бүхы ор-ганизацшинуудтай тогтон байха яба-далда сэхэ аюул ушаруула. Тинн тэрэн Японини милитаристическэ агрессивнэ крүүудта горьтой ту-һадамжа боложо үгэнэ.

СССР-һээ Японитышаа Союзна Советтэ Гэгшүүн генерал-лейтенант Деревякин даалгабараяр би доро дурсагданай зүйлые бэлүүлхые эршэнэ:

1. Политическэ ба нитын ажал-ябуулгые эрхилхэ хуулига эрх-энүүдые японско коммунистическэ партини хүтэлбэрлэхэ ажал-ябуу-лагшадта ханаһан, тэршэлэн Япо-нини демократизацила тухай Дальневосточно Комиссини шинд-хэбэринүүдые ба Потсдамска дек-ларацине эбдэн Главнокоман-дующини энэ оной июнини 6 ба 7-ой директивнүүдые тэршэлэн тэдэн дээрэ үндэлхэгдэн Японско правительствын бүхы захиралтануудые дары болюул.

2. Полицеискэ аашые дары зог-соохые ба профсоюзнуудай болон демократическа бусад организац-шинуудай ажал-ябуулгы дараха яба-далые гаргахгүй байхые, тэршэл-эн профсоюзнуудай хүтэлбэрлэг-шэд болон демократическа бусад ажал-ябуулганууд тушаа хашалта мурдэлхэнүүдые дары зогсоохые ба полицеискэ хэлбэлтэ ба арестну-дые хэһэн гэмтэ ноурууды хэ-һээдые Японско правительствотай эрхэ.

Японитышаа Союзна Советтэ адресовалгатай Японско Комму-нистическэ Партини Центральна Саг зуурын хүтэлбэрини ишцини тексты Таида энээгээр эльгэжэбэ.

Ярууын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэгшүүд колхозойнтоо тогтооһор 20 жэл гүйсэлхэнэй ойн бэлхые һаахан үргэнөөр тэмдэглэе. Колхоз боллол гол шухала хүдэлмэринүүдэе хамгаалхыа асуудала дахэн анхарал табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой зоотехник Давид Данишев артезиангээ гэгшүүдэ электрическээр үнэ һааха ашарат тухай хөөржэ байна. О. Борзновой фото.

„БҮРЯТ-МОНГОЛ УНЭН“
2. 1950 оной июнини 28

Гансал эрхим шанартай продукция бүтээн гаргах гээшэ манай уялга

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэмжэгдэнэ

Үйлдвэрлэли гаргадаг продукцияг эрхим шаанартай продукция гаргах эрилтэ табья. Партия суглаан дээр бэлэн болгодог товарай цехын начальник нүхэр Рихтерэй продукцияг шаанарай түлөө ямараар оролдож байһан тухай тоосоо шагнаһан байна.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмын фабрикада байрша оной хоёрдохи кварталай эхээр муу шанартайгаар сэбхэ пэхэхэ ушарнууд гарһан байгаа.

Энэ дугадалаа дары усадхайн тула фабрикий дирекци таараха хэмжээнүүдэ абайа эхиллээ нэн. Цех бүхэндэ үйлдвэрлэли суглаанууд үнгэргэгдөө. Тэндэ продукциягаа шаанары найжаруула асуудалаар олон хүнүүд үгэ хэлжэ, өөһэдэнь ханамжууды дурдахайн байна. Гадна, сэбхэ угаалга, будалгын процессүүд шэнхэдэн хубилгагдана.

Иймнүүд хэмжээ-ябуулганууды үнгэргэбшэ, сэмын муугаар будагдаха гү, али ондоо нэгэ дугадалууд зарим үдэрнүүдтэ үшөөл гардаг байба.

Иймнээ фабрикий партиань организаци түбхын түрүүндэ бүхи коммунистуудай, инженерно-тех-

ническэ хүдэлмэрилэгшэдэй урда гансал эрхим шаанартай продукция гаргах эрилтэ табья. Партия суглаан дээр бэлэн болгодог товарай цехын начальник нүхэр Рихтерэй продукцияг шаанарай түлөө ямараар оролдож байһан тухай тоосоо шагнаһан байна.

Партия суглаан сэбхэ угаалга, хатаалга ба утгодгалгаар технологическа заабарине паринаар сахиха талаар нүхэр Рихтерые уялгаала. Мүн энэ суглаанай үлүүдэ цех бүхэндэ продукцияг шаанарай түлөө мурьсөөн улам шангадаа. Тиин, сэбхэ нэхэдэг цехын коллектив 1-дэхи сортын продукция гаргалгы түсбөөр хараалагдаһан 92 процентын оролдо 98 процент хүргэжэ шадба.

Стахановчууд — сэбхэ нэхэдэг цехын үлүүд Афанасьева, Сомова ба бусад халаан бүхэйнгөө нормонууды 180 процент дүррэхэ зуураа, гансал эрхим шаанартай продукция үгэнэ. Мүнөө энэ түрүүшүүлэй түрүү дүй дүршэлүүд бүгэдэн шадбар болгогдожо байна.

А. Федоренко.

Хубилалта хэхэ хэрэгтэй

БМАССР-эй шотагай промышленности Министертвын «Металлоширпротреб» заводто республикийн ажалшадта зориулагдан үргэн хэрэглэйг элдэб амьһартнууд үйлдвэрлэгдэнэ.

Эндэ социалистическэ мурьсөөн муу бэйшэр ябуулагдажа, үйлдвэрлэли түсбүүд нара бүридэ дүүргэгдэдэг байна. Тэд, тэд амьһартнуудай зариманинь муу шаанартайгаар бүтээгдэнэ.

Амьһартнууды бүтээдэг цехын начальник нүхэр Исаев, мастер нүхэр Кочкин гэгшэд үлүүшын хараануудта продукциягаа шаанарта багаар анхаралаа хандуулаа. Ведро, таз гэхэ мэтэ амьһартнуудай барюулууд муугаар таблагдана. Тинхэдэ, муугаар шэрдэгдэһэн дээрэйгэ ула хэхэдэ гоожолог байха юм.

«Металлоширпротреб» заводой дирекци республикийн ажалшадта гансал эрхим шаанартай продукция гаргах уялгатай байһанаа мэдэржэ, хүдэлмэрилдөө шаанарай талаар эрид хубилалта хэхэ ёһотой.

К. Пашнев.

Шанарай хойноһо тэмсэнэгүй

Бурмонкоопинсоюзай «Труд» гэжэ олзборилгын артельдэ найн шаанартай продукция үйлдвэрлэхэ талаар үхсүл оролдогдо гаргагданагүй. Тиинхэнэ, оёдолшодын хүнүүднээ абан захиалууды оёглодо хайша хэрэгээр хандана.

Би тэр артельдэ пальтоого болон бочкыг үгэнэ байгаа. Тэд, тэднээ абан тула хэдэн үдэр удаагаар мастерской руун харгыһан байна. Аяар хад хад нара үнэрлэн хойно пальтоон байр болоо. Тинхэдэ, хойно хархайгаараа доторын халагдаггүй, нэгэ хормойн досоошоо, нүгөөднэ газашаа талалдашанхай, хамсын утугаар галдагдашанхай байгаа. Иймэ муу шаанартайгаар заагдһан пальтоого абхагүй баатай болоо.

Артелин оёдолтой цехы даагша нүхэр Шульгина гэгшын хуульһэн доро пальтоон «заагдһан» байгаа.

Иймэ ушарнууд туй артельдэ нэгэтэ бэйшэ гардаг байна. Үнгэрлэшэ үбэл нүхэр Шульгина мастер Деятова гэгшэтэй хамта гражданин Безанов гэгшэнээ үбэлэй пальтоо оёхо захил абаад, нэгэ хормойн нүгөөднөөн 7 сантиметр богонёр оёжорхё.

В. Евлахов.

Өөрын тамгатайшуул олошорно

Ленинэй орденго паровозового заводой хүдэлмэрилэгшэд түмэрзаймайхидэй бүхэосоюна дүрэтэ зориулан нэгэ уяланууды абанхай. Тэднээр социалистическэ мурьсөөнэй долгине улам эршэдхэжэ байна.

Заводой цехүүдэй коллективүүд бүтээн гаргадаг продукциягаа шаанары улам найжаруула хэрэгтэ гол анхаралаа хандуула, бүхи шадбар мэрэгжэлээ гаргана.

— Манай цехын хүдэлмэрилэгшэд паровозовогоонууды бүтээгшэд ба заахарилгад байһан тулааа түмэрзаймайхидэй найндэрые гансал эрхим шаанартай продукция үйлдвэрлэн утахын түлөө эрид шууд тэмсэгжэ байна,— гэжэ инструментальна цехын партгор цүхэр Сароченко мэдүүлнэ.

Тус цехын хүдэлмэрилэгшэдэй стахановска ажал элээр харагдана. Стахановец нүхэр Романов оёо оньһото хоёр станок дээрэ хүдэлмэрилжэ, нормого үдэр бүри 270—300 процент дүүргэнэ. Тэрэ бүтээн детальдаа өөрынгөө тамга со-

хёд, шалгалтагүйгөөр сэхэ складта тушаана. Эндэ өөрын тамгатай болон стахановчууд—БМАССР-эй Верхово Соведей депутат нүхэр Е. Г. Курочкин түрүүтэй хэдэн олоороо тоологдоно.

Мастер Забаевай хүтэлбэрлэдэг кузнецн отделенин түмэршэ дархашуул үйлдвэрлэлигөө бүтээсэрше, продукциягаа шаанараарше эрхим жэшээ харуула.

— Нормого 2—3 дахин дүүргэд, голдоно гаргаа наа амжалта бэйшэ гэгшэ. Манай дархашуул продукциягаа шаанары эрхим найнда хүргэхын түлөө эхэхэн оролдогдо гаргана. Бэе бээдэ туналасана. Түмэрзаймайхидэй үдэры хүдэлмэрилдөө нэгшэ голдо гаргангүйгөөр утахы зорилго урлаа табинхайбди,— гэжэ нүхэр Забаев хөөрэнэ.

Ингэжэ, энэ цехтэ продукцияг шаанар найжаруула парти ба правительстваар табигдалаг зорилгонууд бодото дээрээ бэлүүлэгдэжэ байна.

Б. Дашиев.

Гурбан фермэннай гүрэнэй түсэб дүүргэбэ

Манай колхозой гүшүүд ашар түмэтэ малажалы хүргөөхэ гурбан жэлэй ба моринажалы хүргөөхэ хоёр жэлэй түсбүүдэ нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхын түлөө эршэтэйгээр тэмсин, адуу малай тоо толгойн нилээд олошуруулжа байна. Июннэй нэгэнэй мэдээгээр МТФ, ОТФ ба моринной-товарна фермэ 1950 оной гүрэнэй түсбүүды дүүргэһэн, үлүүдэй дүүргэһэн байха юм. Тинхэдэ гур-

бан ба шубуунай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд түсбөө түргэнөөр дүүргэхэ хэмжээнүүды абайжа байна.

Колхозно малаймнай тоо толгойн олошорхой хамта, мүн тэднэй үүлгэр найжарна. МТФ-гэй дэргэдэ симментальска үүлгэрэй 100 гаран толгой үхэрэй фермэ, мүн ОТФ-гэй дэргэдэ 500 гаран меринсо хонидтой отара бии.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мурьсөөн урдынхнаа улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Тэрэ мурьсөөндэ малшад Цыцыков, Цыгуннов, Доржиева, Цыдепилова ба бусад түрүүлжэ ябана.

Ц. Жимбеев, Здын аймагай «Социализм» колхозой түрүүлэгшэ орлогшо.

Аркадий ЭСКЕЛБ
Чувашска арадай поэт

...Зургаан арюун жэмэс—зургаан хубүүды Зоригтой баатарар Эхэ орондоо ургуулаал.

Эгээл сэсэн мастер зог татан зогсоод, Эрхим найхан хэрэгэ энхэрүүгээр шэртэнэ. Тэмсэлээр олдохон жаргал шэнги жэмэсүүд Тэдэнэй толгойе тойрон хүрэлэн ганхана.

Шэмэтэ найхан үрэтэй моды Шэдитэй шэнгээр дуран соогоо ургуулаа. Эгээл амтатай эгээл найхан жэмэсүүд Энэхэ баян орон соогуураа эльгээгээ.

Гойшара хэшэг дүүрэн урасхалаар Горхолжо жэмэсээр урдан байһан үлгөөгүүр, Хубүүдтээ послыка эльгээн байһаада эсэгэн Хүхюун омогоор нимэ үгэнүүды бэшэбэ:

«Ажал хэжэ наһанайнгаа жэлнүүды үдшөөб, Арбин эхэ золоо дүүрээр эдэлэб. Энэ садаа наринаар хамгаалан сахихы Эсэгтнай тандаа этигэн захиаб: Хаанашы ябахандаа, инаг хубүүднн,

Хамагай Эсэгын нэрэ түрэдэ хүрэгтэ... Наһанайнгаа, нүүлшын захяа үгэнэн шэнгээр Нарата августда тэрэ тингэжэ бэшэб. Энээгээрэ үбгэн наһагаа дүүрээгүй.

Элүүр бэетэй, хүдэр дорюун тэрэ үбгэн, Үүрэй арюун туяатайнаа эхилжэ Үнэтэй долоодохи бэлэгэ бэлдэжэ Хэтын жаргалтай гуламта болошо Кремльдэ, Сталинда бэшгэтэйгээр эльгээгээ нэн.

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ оршуулаба.

Кяхтадахи музей*

— В. С. Моллесон натуралист, уранзурааша хүн байгаа. Эдэ олон амьһартнууды олохо асаргад, мацуухай (чучело) хэхэдэ, тэд ангууд ба амьһартнай ямар түхэтэй, абарн зантай байһынь харуулаха гэжэ оролдог байһан юм. Энэ цуурай шубууды харатгы. Ута үдхэн хуларан, урандуур соо буха шубуун, шугагандай хоёр бүри харгалдахаар бэйшэр нууна, сургагалжан нойгон шабар соогуур хорхой сохо бэдэрн гүйжэ ябана, ябана мурьын шабар дээрэ эржыжэ харгана. Ой хубшын, нугын, талын шубууд барандаа шахуу суглуулагдһан байха. Моллесоний асарһан уурхайнууд үндэгтэйгөө энэ байна. — гэжэ эскурсовод хэлэнэ.

— Энэ хоншиной шэнээн ямар шубуун гэгшэбэ?

— Эдэши талын шубууд: тоодог, тухаруууд дэриһэн ногоон соогуур нууна шуу. Саанаканань тарбан, зумбараанууд нүхэн дээрэ тозуули шэнгээр чохойлдог нуунал. Энэ заахан хулгана хараһа үт? Нимэ бэетэй хулгана эрдэмтэндэ мэдэгдэггүй байгаа юм. Энэ хулгана, энэ заахан шоргоолж хоёрсы эрдэмтэндэ мэдүүлгэһэн түлөө Моллесон географическа обществоһоо бага алтан медаль шан абаа нэн.

Энэ карта дээрэ зураатай байгаа манай Байкал нуур гэгшэ. Олонхи хүнүүд энэ нууры далай гэдэг. Энэныше буруу бэйшэ юм. Юуб гэхэдэ, Байкалһаа гүнзгий нуур дэлхэй дээрэ үгы. Гадна, уһаараа зарим дотор далайнуудһаа ехэ юм. Байкалы амиды музей гэгшэдэг. Энэ витринэ соохн амьһартнууды харатгы. Эдэ амьһартнай, ургамалуудай хахадһаа олоншын ганса Байкалда байдаг, бэйшэ тээ хаанашы байлаггүй. Энэ заахан гоһон жараахай (голомьянка) гансал Байкалда байдаг, энэ зааган бусад зааһанд шэнгээр түрһалдэггүй, харин амиды хубүүды гэгшэдэг. Хубүү гарһаар энэ үхсүлэг юм.

— Энэ яагаа һонни амьһан гэгшэбэ? Зааган гү, али ан гү?— гэжэ наришхан хоолойтой хурагша басаган хураа.

— Энэтай далайн ан гэгшэ. Нэрнь «хэб зааган». Эпэтай хүүгэдэ өөрынгөө хүүхөөр (нүүр) эдэлүүлдэг. Энэтай түрэл амьһан мурьһэтэ далайд абадаг. Хэнтнай тэрэнэй нэрэ мэдэдэг бэ?

— Морж,— гэжэ нэгэ хубүүд хэлэбэ.

— Бата юу хэлээб гэжэ хэлэнш. Моржини хоёр ехэ һоботой бэйшэ наа? Энээн шэнги толень гэжэ нэрэтэй амьһан абадаг бэйшэ аад,— гэжэ яаа улаан шарайтай басаган хэлээл, гэгтэ класс соогоо бэйшэ гэжэ мэдэхэдэ бүри үб улаан болошобо.

— Зүб! Зүб! Энэтай тюленьтэй дүгын түрэлнүүд. Ухибүүд, энэ омуль, хадаран, сурхай, гутаар... — гэжэ эскурсовод олон зааһалдай нэрэ хэлэбэ,— манай Байкалда 336 үһэ мурьнүүд ородог юм. Эдэ үһа мурьнүүдээр олон янзын зааһан абадаг. Энэ карта дээрэ зааһанай заводууд байна. Советскэ саасагай тогтоодыг элэ заводууд үгы байгаа. Мүнөө зааһанашад урдынхын мурь оһосоор, һалаар зааһанашад бэйшэ, харин найн пароход катернуудаар аһадаг. Зураг дээрэ зааһанашай элдэб ажал харуулагдана...

шулуун зэмсэгтэ үеын зоной; шэнэ шулуун зэмсэгтэ үеын хүн зоной; хүлэр ба түмэр зэмсэгтэ үеын зоной элдэжэ байһан зэмсэг хэрэгсэлнүүд — эбэ, хүхэ, шэмэглэл, хутага ба бусад харуулагдана. Эндэ харуулагдһан экспонатудай олонхиснь сүлэлгэдэ ерһэн врач Юлиан Доминикович Талько—Гринцевич гэгшэ Кяхта шадарай Дэрэстын Култур, Үргэн-Хунды, Хойцогор ба бусад ногагудтахин хүнэ, дараанууды малгажа суглуулаһан байна. Эндэ Хитад ороной хоёр мянган шахуу жэлэй саада тээхи «Ву-Чу» гэжэ нэрэтэй мүн-гэн байна. Хүлэр булава (шиндам), шулуун уур нөдүүр бии.

Энэ таһаг соо манай ороной алдарт аяншан Петр Кузьмич Козловой экспонатуд бии. Хара-Хотын экспедициһээ бусажа ябахандаа 1923 ондо МНР-эй Богдо, ноён улануудта археологическа малгала хэжэ Козловой олоһон үһи холын элдэб зурагууд, эл, алтан тобогто гэхэ мэтэ юумэнүүд байна. П. К. Козлов бүри урдань Түбэдэй экспедициһээ бусажа ябахандаа энэ музейд хармаганай мануули бэлэгтэ юм.

Энтографини зал. Эндэ Хитад, Маньчжур, Монгол, Япон тушаа экспонатуд олон. Хитадай газарта ямар ажал хэгдэлгэе, ямар ангишуудай бии байһанын харуулан ехэ наринаар, модоор хэһэн минитюрна хүнүүдтэй ехэ выставкэ бии. Гадна, Хитадай бур шаажан амьһартнууд, уран зурагууд олон.

Монгол арадай республикада зориулаһан фото зурагууд, монгол арадай урданай ба мүнөөнэй байдлы харуулаһан выставкэ нилээд һонирхолтой. Хитадтахи боксёрско востаннин 2 экзәнүүд туугуд ба яһан шэштэй томо һэлмэ байна.

Манай ороной эгээн зүүн хойто булангай чучка арадай Юкаа гэжэ ангиушын моржин һоболо ехэ уран наринаар һилэн зураһан зурагууд байна. Мүн якут хүнэй мамонтын яһанда хэһэн зурагууд, сагаанай арһаар оёһон ковер, гуталнууд бии. Манай Торнин аймагай Алсаг ногагай эвенкиүүдэй хуһанай үһөөр хэһэн амьһартнууд, нааданхайнууд олон.

Зуун арбан жэлэй саада тээхи Царгантын (Троицковский, мүнөө Кяхтын) тосхойной фото ехэ һонирхолтой. Һонирхохоор юумэ олон даа.

Түүхын уужам таһаг. Декабрист М. А. Бестужевый Сэлэнгэдэ һурижаад байхандаа хэһэн «Бюро-Конторка» гэжэ стол шкафын тон уран наринаар хэгдэлгэни гайхамар. Николай Александрович Бестужевый тоһон шэрээр зураһан 2 зурагууд, уһан шэрээр зураһан 4 зурагууд байна. Гадна Бестужевтэнэй пистолет буу, 1793 ондо хэгдһэн студ, 1858 ондо Бурят оронһоо бусахандаа худалдаһан самоварын байна.

Эндэхи экспонатудай олонхиснь манай республикада революциин түлөө тэмсэгшэд ажал-ябуулгы, революционно хүдэлөөнүүды харуулана. Эндэ ВКП(б)-гэй түүхэ харуулагдана. Манай эндэ хүдэлмэрилдөө Бабушкин, Ранжуров, Серов, Широких-Иолянский, Смолен гэгшэдэй тэмсэлэй замуудтай музейд эршэд танислана. Гражданска дайнай түүхэ ехэ үргэнөөр харуулагданхай.

Түүхын таһагууд руу хараһаг шарайтай, маряатай, дүшөөд наһтай хүн гартаа ута укажа барьдаг ороно. Энэ — музейн директор Ролдон Филиппович Туругов. Энэ хүн хизаары шэнжэлхэ хүдэлмэригдэ бага наһанһаа дуратай байгаа. Башанарай институт дүүргэд, нүхэр Туругов музейн хүдэлмэригдэ ороо юм. Ролдон Филиппович энэ музейн түүхын таһагы үндэһөөрн шэнжэлжэ, 2 шолэ таһаг нэһэн юм. Музей тухай тэрэнэй бэшһэн олон статьянууд номууд, журналнууд соогуур хэблэгдэнхэй.

Кяхтадахи политгээрэлэй һургуулины арба гаран курсантууд орожо ербэ.

— Бидэ манай республикын социалистическэ байгуулалты харыха наһатайбди, — гэхэдэнь, Ролдон Филиппович эдэни дахуулан БМАССР-эй промышленность харуулаха ороно.

— Манай республикада урда сагта томо фабрика заводууд байгаагүй.

1923 ондо БМАССР-эй байгуулагдһанай һүүлээр топограф бии бологдоод, энэ номууды гаргажа эхилээ юм. Энэ хадла «Бурят-Монголой Унэн» газетын 1924 ондо гарһан номерууд. Эдэ мүнөө гаргажа байгаа ураннайһаар, удахы түгэлдээр бэшгэтһэн номууд.

Энэ витринэ соо — мехстеклозаводой гарһан сонхын шэл, шэл амьһартнууд. Энэ — архин завсодой продукция. Энэ — манай зааганай заводой гарһан консерванүүд. Энэ — сэмын фабрикий нэхэһэн зүһэн бүрин сэбхэ. Промышленностиин таһагта байһан зүйлүүднэй ехэ хомор. ИВЗ, пароходство, Галуута-Нуурай шахта, мяханай ба талханай комбинаууды харуулаһан экспонатуд бүри үгы гэгшэ, эдэни һаяр бии болгохо хүдэлмэри хэжэ байһабди.

Энэ таһагта орожо манай хүдөө ногагай байдлы харатгы. Энэ фотогафн дээрэ —урданай Обон-Үбэр гэжэ ногага байна. Гушаад жэлэй саада тээ эндэ харлашһан, хандарһан 4—5 гэрүүд байһан нэн. Тэрэ айлануудай арай гэжэ тариһан таряанин хюрууда хүлгэдшэд гү, али ган гасуурта дүршлэгдэ нэн. Найн һайн газарнуудынь баяд нөбдой гү, али дасан дуганай мэдэлдэ байһа нэн.

Октябрьска революциин урда Обон-Үбэр ногагай ажалшан арад хадла хоёр дахбар дарлалта доро һуудаг байгаа.

Мүнөө энэ ногаг танигдахаар бэйшэ болонхой. Обон-Үбэрэй ба дүтэ шадархи 73 айлууд нэгдэжэ, «Улаан Табанууд» гэжэ колхоз тогтоохон юм. Томо колхоз бэшэше һаа, 1948 ондо шэнисэ —320 га, ямень — 56 га, хара таряа — 115 га таряа. Урдань орогдор таржа зөөгүгэй аад, мүнөө 5 га свекло, үгэрэ, һонинһо, капуста ба бусад овошнууды найнаар ургуулаа.

Мүн мал ажалшы байһаар хүргэжэ байна. Урдань малынь муухан һарабша хашаа соогуур, үбэлэй хүйтэндэ нүбтэ үлгэлэжэ байгаа. Мүнөө малынь энэ дулаан, гэрлэтэй байрануудта байна.

Эдэ—полевой станай, тэрмын, малай байрын македүүд.

Энэ фотогафн харатгы! Колхозниүүд мүнөө ехэнүүд, гэрлэтэй гэрүүдтэ нууна. Энэ манай аймагай суута хоншино Лодоминловый гэр гэгшэ. Колхозой байдал гансал газа талаһаа ондоо найхан болоо бэйшэ, харин колхозой хүнүүд мүнөө ехэ ондоо болонхой. Октябрьска революциин урда энэ ногагта 3 хүн үзэг бэшгэ арай гэжэ холбон уншагша нэн. Мүнөө энэ колхоздо бэйшэ мэдээгүй хүн үгы. Ухибүүд булга һаража байна. Колхозниүүд болбол зоотехническэ кружогуудта хураана. Энэ—колхозой клуб.

Энэ клубта самодеятельностиин 5 кружогууд хүдэлмэригдэ. Драмкружогто — 10 хүн, дуунай — 15, шатарнай — 5, хүргэһэй — 4, спортивнай — 20 хүн хабаадһан.

Энэ колхоздо агрономуд, врач нар, зоотехниүүд, лекторнууд ходоодоо ерэдэг. Урданай лама боогнер мартагдаһанхай.

Энэ таһаг соо БМАССР-эй културны харуулаһан олон фото экспонатуд ба уран зураашад Семинлов, Тимин, Окладников ба бусадтэй картинанууд байна. Тэдэнише бугтынь тооложо баранһагүй. Энэ музейн экспонатудай тоо хэди олон миһага юм.

(Үргэлжээлэһэн хожом гаргах)

«БУРЯТ-МОНГОЛЫН УНЭН» 1959 оной нөхөн 19 3

Корейскэ Арадай Демократическа Республика дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын мэдүүлгэ

ПХЕНЬЯН, июнин 25. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөгүүр Пхеньянска радио Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын ийм мэдээсэды дамжуулаа гэбэл:

Урда Корейн, маринеточнэ правительствын национальна обороно гэдэгэй сэрэгүүд июнин 25-най үглөөгүүр эртэ 38-дахи параллелин бүхы линээр Хойто Корейн территория руу гэнтэ дабшажа эхилбэ. Хойто Корейд гэнтэ довтолоод, дайсан Хойто Корейн территория руу, 38-дахи параллельнээ хойшоо Хяндогэй баруун тээхи райондо ба Кымчон болон Червон районуудта 1-нээ 2 километр хүртэр гүнзэгтөөр нэбтэрэн оробо.

Корейскэ Арадай Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй Министерство Хойто Корейн территория руу нэбтэрэн оролон дайсанай атакануудыг сохино захиралты Республикын харуулай отрядуудта үгэбэ. Мүнөө үелэ Республикын харуулай сэрэгүүд дайсаанда хатуу эсэргүүсэлтэ, үзүүлэн,

хамгаалалтын шэрүүн байлдаануудыг ябуулжа байна. Янъян райондо Республикын харуулай отрядууд Хойто Корейн территория руу оролон дайсанай атакануудыг сохино.

Корейскэ Арадай Демократическа Республикын правительство хадаа хэрбээ Урда Корейн маринеточнэ правительствын засагаархид 38-дахи параллелин райондо дайнай забхай бузар ябуулгануудаа дары зогсоогоогүй наань, дайсанне дарахын тула эрид хэмжээгүүд абтаха ба урда корейскэ засагаархид дайнай элэ забхай бузар ябуулгануудай үндэһөөр гаража магадгүй ехэ хойшолонгуудай түлөө бүрин харюусалтыг бэе дээрэ дааха байха гэжэ Урда Корейн маринеточнэ правительствын засагаархидта уридалхан хануулыг Республикын дотоодын хэрэгүүдэй Министерстводэ даалгаба.

ПХЕНЬЯН, июнин 25. (ТАСС). Корейскэ Арадай Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй Министерство шэнэ мэдээсэл дам-

жуулба, тэрэн соонь ингэжэ хэ-лэгдэнэ:

38-дахи параллельнээ хойшоо байхан территория руу энэ оной июнин 25-ай үглөөгүүр гур сайжа байхада гэнтэ дабшажа эхилэн урда Корейн маринеточнэ правительствын национальна оборонын арми гэдэгтэ эсэргүү хамгаалалтын шэрүүн байлдаануудыг ябуулганай ашаар, Корейскэ Арадай Демократическа Республикын харуулай отрядууд параллелин бүхы линилэ дайсанай дабшталтыг зогсообо. Арадай арминн частинуудтай хамтадаа ябуулга хэжэ, республикын харуулай отрядууд 38-дахи параллельнээ хойшоо оролон дайсады бүрин сохёод, контр дабшталтада оролон байна. Июнин 25-да Арадай арми ба харуулай отрядууд 38-дахи параллелине олошон газарнуудта дабштал ба параллельнээ урагшаа байхан территория руу 5-һаа 10 километр хүртэр гүнзэгтөөр дабшалан байна. Байлдаанууд үргэлжэлһөөр.

ХОЁР БАГАШУУЛ

Прибайгальска аймагай Гремачий тосхоной ангууша А. Васильцев энэ оной май парада өхэ байгай алажа, гурбан хубуудын амидгаар бараад, гартэ асархан юм. Тэдэнээ Москва город эльгээхын түлөө Иркутскын зообаалада үгэһэн байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зуулагша ябан бишыхан басагай байгай хубуудтай «танисаад», конфетээр тэрэнээ хүндэлжэ байна. М. Аршинскийн фото.

Эмхитэгээр бэлэдхэнэ

Сэлэнгын аймагай Поворотско долоон жэлэй хургуулин шэнэ хуралсалай жэлдэ эмхитэгээр бэлэдхэжэ байна. Хургуулин гэр байшанууд заһабарилдажа дундаархид ба сагаандагханай юм. Мун багшанар барандаа гэр байрануудаар хангаданхай.

Гална, 25 партанууд, 2 классна досканууд шэнээр хэгдээ, хургуули 3 шкафуудыг худаллажа абаа. Тэршэлэн, 324 кубометр түлээн бэлэдхэгдэжэ, хургуулин хашаан соо асарагдан байна.

В. Бадашкес.

Нурагшад туристка походто гараба

Бичурын дунда хургуулин 8-10 классай нурагшад хаяхан туристка походто гараба. Тэдэнээ Хөлго, Сүхэ, Сэлэнгэ мурнуудыг захаархи үзэсхэлэн хаяхан гэдэг нуудыг үзэхэ юм.

Мун походто хабаадагшад Гусинозерско шахтатой, декабрист Бестужевай Сэлэнгын аймагта сүлжэлдэ байхалаа ажалуулан гэр зарнуудтай танилсажа байна.

Ф. Степанов.

Корейдэхи событинууд тухай Рейтер агентво дамжуула

ЛОНДОН, июнин 25. (ТАСС). Рейтер агентствын сеульска корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, мүнөө үглөөгүүр 38-дахи параллелин райондо урда ба Хойто Корейн сэрэгүүдэй хоорондо дайнай ябуулганууд эхилбэ. Чунчон, Онджин ба Кайсон райондо дайнай ябуулганууд боложо байна гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Хойто корейскэ хүсэгүүд Сеулһаа хойшоо 40 мильдэ байдаг Кайсон гэжэ түмэр замай стратегическа узелыг эзэлһэн байна гэжэ мэдээсэгдэнэ. Хойто корейскэ нэгэ полк Каннунай райондо 20 суднонуудһаа 10 танкунуудтайгаар буугаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Чунчонһоо (Сеулһаа зүүн хойшоо 60 мильдэ) мэдээсэгдэнэй ёһоор, энэ райондо шэрүүн тулалдаан боложо байна.

Корейдэхи событинууд тухаа

ЛОНДОН, июнин 25. (ТАСС). Рейтер агентствын сеульска корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, мүнөөдэр үдэһөө хойшо хойто корейскэ сэрэгүүд Сеулһаа баруун хойшоо 92 мильдэ байдаг Онджин городыг эзлээ. Тэрэнһээ урагшаа урда корейскэ сэрэгүүд Онджин гэжэ хахад аралыг гартаа бариха үргэлжэлһөөр байна гэжэ мэдээсэгдэнэ соо заагдана.

Хойто корейскэ танкунууд Сеулһаа зүүн хойшоо 45 километртэ байдаг Почон городто ороо гэжэ мэдээсэгдэнэ. Почондо полицейскэ участкауд ба складууд шатажа уагаста.

Почонһоо хойшоо 32 километртэ байдаг Пиндук гэжэ пунктла сэрэгүүд эржэ буулан тухай ба 38-дахи параллельнээ урагшаа Андондо, Сеулһаа баруун урагшаа 175 километртэ, Чунчон ба Каннайн хоорондо партизануудтай суглархан тухай бусад мэдээсэлүүд соо хэлэгдэнэ.

Корейдэхи байдал тухай Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ

ПАРИЖ, июнин 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын сеульска корреспондентын мэдээсэгдэнэй ёһоор, хойто корейскэ сэрэгүүд 38-дахи параллелине 7 пунктуудта дабажа гараа гэжэ Сеулда толилодон урда корейскэ коммунист соо хэлэгдэнэ.

Амаралтада байхан сэрэгэй албахагшадта өһөздынгөөр постнууд

Корейдэхи дайнай ябуулганууд тухай Франс Пресс агентво мэдээсэнэ

ПАРИЖ, июнин 26. (ТАСС). Франс Пресс агентво Сеулһаа ингэжэ мэдээсэнэ:

Сэрэгэй коммунисткэй ёһоор, урда корейскэ арми бүхы фронтто дабшалта хэһэн ба Хойто Корейн сэрэгүүдэй урагшаа ябалгынь хаа хаангүй зогсоон байна.

«П-61» гэжэ американска хэдэн истребительнүүд сеульска Кимпо аэродром дээрүүр ба Инчон порт дээрүүр нилдэбэ. Эндлэнэ гаража байһан американецууд тэндэ пароходто нуужа байба. Гэхэтэй

Корейдэхи событинууд

ЛОНДОН, июнин 26. (ТАСС). Сеулһаа радиотелефоноор Токиодо абтанан мэдээсэлэй ёһоор, Сеулһаа хойшоо байдаг Вдемпу гэжэ шухала коридорине хамгаалжа байһан урда корейскэ 7-дохин дивизи хойто корейскэ сэрэгүүдэй хүсэтэй сохилтонууд доро суариха эхилбэ гэжэ Рейтер агентствын токийско корреспондент мэдээсэнэ. 7-дохин дивизи Сеул тээшэ түргэнөөр сухарин ошожо ябана гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

Токиодо абтанан мэдээсэлүүдэй ёһоор, хойто корейскэ бронетанкова нилдэ ехэ хүсэгүүд Почон-Вдемпу коридороор урагшаа

та бусажа ерэхэ захиралта радиогоор үгтэбэ.

Сеулдай улианууд гол түлэб урдылхидала алляар харагдана. Газетнүүд ба коммунисткэ уншажа байһан бүлэг хүнүүдыг хаража болохо байна.

Сэрэгүүдыг хуульгаан грузовинууд Сеулдай улиануудаар хойто зүгыг барин ябажа харагдана.

Корейдэхи дайнай ябуулганууд тухай Франс Пресс агентво мэдээсэнэ

ПАРИЖ, июнин 26. (ТАСС). Франс Пресс агентво Сеулһаа ингэжэ мэдээсэнэ:

Сэрэгэй коммунисткэй ёһоор, урда корейскэ арми бүхы фронтто дабшалта хэһэн ба Хойто Корейн сэрэгүүдэй урагшаа ябалгынь хаа хаангүй зогсоон байна.

«П-61» гэжэ американска хэдэн истребительнүүд сеульска Кимпо аэродром дээрүүр ба Инчон порт дээрүүр нилдэбэ. Эндлэнэ гаража байһан американецууд тэндэ пароходто нуужа байба. Гэхэтэй

Корейдэхи событинууд

ЛОНДОН, июнин 26. (ТАСС). Сеулһаа радиотелефоноор Токиодо абтанан мэдээсэлэй ёһоор, Сеулһаа хойшоо хэдэн мильдэ байдаг позициянуудта дүтэлэн ошожо ябана гэжэ хэлэгдэнэ.

Сеулһаа абтанан баталагдаагүй бусад мэдээсэлүүдэй ёһоор, хойто корейскэ истребительнүүд Фунзани ба Корейн урда үзүүртэ байдаг Тинкай гэжэ улан-сэрэгэй базыг буудан байна.

ЛОНДОН, июнин 26. (ТАСС). Японско газетнүүдэй абтанан мэдээсэлүүдэй ёһоор, хойто корейскэ сэрэгүүд Сеулдай зах газарта ороо гэжэ Рейтер агентствын токийско корреспондент мэдээсэнэ.

БАЙКАЛДА ОШОХО ЭКСКУРСИ

Байкалда экскурсия хэхэдэ юу абаашаха хэрэгтэйб, Байкал дээрэ юу үзэжэ болохо гэжэ хэлсэе.

Энэ экскурсия ошоходо, эдэ хоол ба харын бусад хэрэгсэлүүднээ гална гербан сулуулжа хатааха саарна, элдэб шумуулануудыг бариха зэмсэг, сөгкэ, папка, мун шумуулануудыг аладаг эфир, ургамалуудтай үрэ, элдэб шулуу хэхэ мэнзэгүүдыг, юумэ хэмжээ рулеткэ гү, али обдлошной метр, фотоаппарат, хүрээ, алха ба юмэнүүдэ хэхэ рюкзак абаха ёһотой юм.

Эдэ юмэнүүдэ өһөд хоорондоо хубаагаад, хн юунэй түлөө харюусаха ёһотойб гэжэ даалгаха зэргэтэй. Экскурсия бүхэн юумэ гэмдэглэн бэшэхэ кинжжэ абаха умартай.

Эккурсия Улан-Удэһээ эхлэжэ, пароходоор Татаурово станци хүртээр ошоо. Сэлэнгын саада тээ Острог гэжэ деревин бин юм. Эндэ ород хасагууд 17-дохин зуунжэлдэ Острог (хэрэм) табинан байгаа. Энэ Острог Сэлэнгын татажа гарадаг газарай тэндэ байдаг. Тэндэхи зон энэ Острогой тухыг хөөржэ, тэрэнэй байһан газарыг заажа үгэхэ. Гэндэхи халада анха балар сагай хүнүүдэй байрладаг байһан агай нүхэнүүдыг олохот. Энэ нүхэнүүд сооһоо тэдэ хүнүүдэй

могиланууд олодон юм. Эндэхи байгаали ехэ гоё юм.

Эндлэнэ поездоор Темлой станци хүртээр ошоод, саашаа Фаноново орохо. Энэ деревинин дээрэ тээхи хабсагайнуудыг хаража үзэгтэ. Тэндэ хоёр бэшэлгэнүүд байха, тэдэнэр Фаноново деревинин хн, хэээ анхан тогтоогооб гэжэ хэлэхэ. Ушөө дээрээ гаражаада, анха балар сагай хүнүүдэй ажабайдалыг тодорхойлон юмэнүүдыг олохот. Хэрбээ Фаноново дээрүүр гараһан голлой эрьээр ябажа үзөө наа, эртэ урда сагай хүнүүдэй эбсэгүүд ба гоёлтонуудыг олохот.

Эндлэнэ Кабанск орожо болоно. Кабанскы ородууд 17-дохин зуунжэлдэ байгуулаа юм. Энээнэй түүхэтэй танилсагты, ехэ оной юм. Советскэ засагай үедэ энэ хуурын хэр зэргэ хубилааб гэжэ элнрүүлэгтэ.

Эндлэнэ Посольск гэжэ станцида, тингээд Тронькодо ошоходо болоно. Эндэ ородуудай барихан монастырнууд бин. Эдэнэр 17-дохин зуунжэлдэ баригдаа юм. Энэ монастырнуудай ханануудыг хаража үзэгтэ. Тэрэ сагта энэ хананууд дээрэн пушканууд байдаг байгаа. Бүхы монахуудын бүү зэбсэгтэй нн, юуб гэжэдэ, монголнууд тэдэндэ ходо довтолдог

байгаа юм. Эдэ монастырнууд архитектурна талаараа нонин байдаг. Посольскодо таанар загаһанай заводто, станцида ошожо үзэхэт. Советскэ засаг Байкалай загаһандыг үсөөрүүлхэгэйн тула жараахайнуудыг үсхэбэрлэжэ табигда. Мун эндэхи байгаалитайн танилсахадтай болохо.

Посольскодо поездоор гү, али катераар Мысовая гэжэ станцида ошохот. Мүнөө энэ станци Бабушкин город гэжэ нэрэтэй болонхой. И. В. Бабушкин болбо Ленинэй хурагша, дүлэтэ большевик байһан юм. И. В. Бабушкин 1906 оной эхнндэ Миллер-Законмельский гэжэ немец алууршын хэһэлтын экспедицидэ баригдаад, нүхэлтэйгөө хамта тэндэ буудуулан алагдаа нн. Мүнөө энэ городто Бабушкинда табинан памятник байдаг. Бабушкин город Советскэ засагай үедэ эхээр хүжэе. Тэндэ олон промышленна предпритнууд бин, ябажа үзэхэдэ дэтэй болохо. Тэндэ хизаар олоно шнжэлэхэ музей бин, городской орон тойроноор ябажа, коллекци суглуулжа болохо. Мун тус городой түүхэтэй танилсагты.

Энээнэй удаа Слюдянка гэжэ станцида ошожо үзэхэдэ болохо. Тус станцинын нэрээр энэ слюда бин гэжэ мэдэхээр. Тэрээнине

яжа үйлдэбэрлэдгэ юм гэжэ мэдэхэдэ болоно.

Слюдянкаһаа сэхэ Байкал гэжэ станцида ошоод, Ангара мурэнэй саада тээ байдаг Лиственничое гэжэ хууринда хүрэхэдбл. Эндэ науқануудтай Академин Байкальска станци байдаг. Тэрэ хэдэн арбаад жэл соо Байкалыг шнжэлэн үзэжэ байдаг. Энэ станциһаа Байкал тухай хуу мэдэхэ абахат.

Байкал гэжэ станциһаа пароходто нуугаад, Байкал дээрүүр ябажа, элдэб пунктуудта хүрэхэ болохо юм.

Эгээ түрүүн сэхэ Северо-Байкальска аймагай центр болохо Верхнеангарска ошоходбл. Энэ хадаа 1646 ондо байгуулагдана, Бурят-Монголой территория дээрэхи анха түрүүшын Острог юм. Северо-Байкальска аймагта эвенкунууд олоороо хуудаг, тэдэнэй ажабайдал советскэ засагай үедэ хэр зэргэ хайжарааб гэжэ танилсахадэ болоно. Эндэхи загаһа барилгатай ба загаһанай заводтой танилсагты.

Энээнэй удаа Сосновкодо зогсолто хэхэдэ найн байна. Энээндэ дүтэхэн Баргажанай булчгай заповедник орошодог. Тэндэ эхэхэн научна хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг, тэрэ хүдэлмэринэй танилсагты. Эндлэнэ эрхим найн коллекци суглуулжа болохо юм.

Усть-Баргажанда тогтоходо мун лэ-нонн байха. Эндлэнэ пароходоор Баргажан ошоходо бо-

лохо. Урдань энэ хадаа үезднэ город байһан юм. Эндэ декабристнууд, народоволецүүд, социал-демократууд ба большевигүүд элдэдэйдэ байгаа. Тэдэнээ тухай элдэхи зонһоо асуужа мэдэгтэ. Энэ город 1648 ондо байгуулагдана нн.

Советскэ засагай үедэ Баргажан танишагүй болотороо хубилаа, эхээр хайжаруулагдаа.

Усть-Баргажанһаа пароходоор гү, али автомашинаар Горнянск ошохо болоно. Энэ манай нютагай энэ эртэ урдын курорт мун юм. Эндэхи улан халуун юм, тинимэлээ тосониннь ородоор Горнянск гэжэ нэрлэгдэдэг. Эндэ тон олон хүн бээ эмнүүлдэг.

Энээнэй удаа Сэлэнгэ мурэнэй адагаар ябажа үзэхэдэ болоно. 19-дохин зуунжэлэй тэн багаар газарай хүдэлмэлэ болоод, эндэхи эрьын зарим хубин доошоо сүмэршоо юм. Тинхэдэ олон мал, гэхэ тарьян хосороо нн, 600 гаран гэр уһанда булгадшоо юм. Энээн тухай нотагай зон хөөржэ үгэхэ.

Зай, ингээд дүүргэбди. Билэ Байкалыг тойрон ябажа үзэбди. Хагуурнь ябаха дуратайбта, маршурдаа өһөдөө шэлэгтэ. Билэ энлэ танин Байкалай һонинуудтай тобиноноор лэ танилсуулбди. Бусад газаранарынь ябажа болоно. Юрэнэ поездоор, пароходоор, автомашинаар ябажа даа Байкалай байгаалин хүртэй хайханнине энлэ тодо хараха байхат.

С. Костарев.